

49ий Злет Юнацтва
Елленвіл, Нью-Йорк

Конкурс Знання

Сумознавство
13-14 років

Спілка Української Молоді в Америці
2008р.

СУМОЗНАВСТВО

СТАРШЕ ЮНАЦТВО 13-14 РОКІВ

1. Що означають букви СУМ?

СУМ - це скорочення назви Спілка Української Молоді.

2. Яка є мета СУМ?

СУМ хоче об'єднати на добровільній базі українську молодь і виховати її в українському, християнському, патріотичному дусі на свідомих, чесних і працьовитих людей, добрих громадян і відданих українців.

3. Що СУМ бажає вщипити у серця кожного сумівця?

У юнацтві СУМ юнаки та юначки виховуються бути:

1. **добрими Божими дітьми**, які живуть згідно із Божим законами, і добрими християнами, які приймають участь в житті своєї церкви;
2. **гордими українцями**, які дорожать спадщиною українського народу, в першу чергу українською мовою;
3. **свідомими українцями**, ознайомленими із минулим та сучасним життям рідного народу;
4. **прикладними та творчими людьми**: чесними, братерськими, обов'язковими, працьовитими та відважними у житті;
5. **зарадними в житті** як найкраще приготовленими до життя і з відповідним знанням про своє природне та суспільне оточення;
6. **гордими сумівцями**, які приймають активну участь у сумівському житті: ходять на сумівські сходи та другі сумівські імпрези (апелі, прогульки, свята), вплачують вкладку, виконують обов'язки взяті на себе, та читають журнал для сумівського юнацтва – “Крилаті”.

4. Який є щоденний привіт СУМу?

Гартуйсь – це щоденний привіт сумівців.

5. Що означає слово Гартуйсь?

Гартуйсь походить з слова гартуватися. **Гартуватися** значить зміцнювати силу і витривалість, зносити холод, страх, труднощі, лихо і тяжку роботу. Сумівець / сумівка мусить пам'ятати, що життя не завжди легке і не все доведеться легко досягнути, тому треба себе скріплювати, щоб не легко піддаватися при тяжких обставинах.

8. Який є святочний привіт СУМу?

Честь України! – Готов Боронити! - це святочний привіт при офіційних або формальних зустрічах.

9. Яке є гасло СУМу?

Бог і Україна – є гасло СУМу.

10. Хто є патроном СУМу?

Святий Архистратиг Михаїл є патроном СУМу.

11. Чому Святий Архистратиг Михаїл є патроном СУМу?

Святий Архистратиг Михаїл є патроном СУМу тому, що він є символ провідника і переможця. Наші предки обрали Архистратига Михаїла за патрона України і нашої столиці Києва.

12. *Хто був Святий Архистратиг Михаїл?*

Перш ніж покликати до існування людину, Господь Бог створив ангелів. Ангели це безтілесні, і безсмертні духи, обдаровані розумом, волею і могутністю. Над ними Бог поставив сімох архангелів, серед яких були Сатанаїл і Михаїл. Швидко Сатанаїл відчув невдоволення своїм другорядним становищем – йому захотілося стати нарівні із самим Богом. Підбуривши частину ангелів, Сатанаїл повстав проти Бога – “і сталася на небі війна”. Проти бунтівників виступив **Архангел Михаїл** на чолі війська ангелів, які лишилися вірним Богові. Кинувши клич “Хто як Бог” (звідси і походить його ім’я – Мі-ха-ель), він переміг Сатанаїла та його ангелів і скинув їх у пекло. Бог призначив Михаїла провідником ангелів звідки його почесний титул Архистратиг.

13. *Які є закони Старшого Юнацтва СУМ?*

1. Будь вірним (-ою) Богові та сповняй Його заповіді.
2. Пізнавай і люби Україну, борони її чести та будь гордим (-ою) на приналежність до української нації.
3. Будь вірним (-ою) українській державницькій ідеї та готуйся її здійснювати.
4. Люби і шануй своїх батьків та будь їм слухняним (-ою).
5. Дорожи ім'ям Спілки Української Молоді та пови-нуйся її владі.
6. Будь добрим (-ою) і справедливим (-ою) та допомагай ближнім у потребі.
7. Шануй власну гідність і гідність других, плекай лад, дружбу і національну солідарність.
8. Здобувай і поглиблюй знання, ушляхетнюй свої думки та поширюй свій світогляд.
9. Пізнавай себе, плекай красу і силу духа, та збагачуй гарними прикметами свій характер: будь чесним (-ою), працьовитим (-ою), точним (-ою), обов'язковим (-ою), правдомовним (-ою) і лицарським (-ою).
10. Плекай віру у власні сили, будь бадьорим (-ою) і життєрадісним (-ою).
11. Дбай про здоров'я і плекай силу й справність тіла.
12. Пізнавай і люби природу.

14. *Хто носить зелену краватку в СУМі?*

Молодше юнацтво носить зелену краватку.

15. Чому кольор молодшого юнацтва є зеленим?

Зелений кольор вибрано для молодшого юнацтва, бо він вказує на **юність і красу**.

16. Хто носить малинову краватку в СУМі?

Старше юнацтво носить малинову краватку.

17. Чому кольор старшого юнацтва є малиновим?

Малиновий колір вибрано для старшого юнацтва, бо він вказує на **запал і любов**. Козацькі стяги – прапори були малинової барви.

18. Хто носить синю краватку?

Дружинники носять синю краватку. Дружинник мусить мати 18 років життя.

19. Хто носить бронзову краватку?

Сеньйори носять бронзову краватку. Сеньйор мусить мати 50 років життя.

20. Хто може належати до суменят?

Діти українського походження у віці 4-5 можуть належати до суменят.

21. Хто може належати до молодшого юнацтва СУМ?

Діти українського походження у віці 6-12 років можуть належати до молодшого юнацтва СУМ.

22. Хто може належати до старшого юнацтва СУМ?

Діти українського походження у віці 13-18 років можуть належати до старшого юнацтва СУМ.

23. Як називається СУМівський гімн?

Сумівський гімн називається **“В гору прапори”**.

24. Коли юнак / юначка стають дійсними членами молодшого юнацтва?

Після здачі І-шого іспиту молодшого юнацтва та зложення “Слова” юнак/юначка стають дійсними членами молодшого юнацтва та одержують відзнаку – емблему СУМ.

25. Що є “Слово”?

Молодше юнацтво СУМ після 1-го іспиту складає присягу (oath) яке називається “Слово” під час апелю на прапорі Відділу Юнацтва СУМ такого змісту:

“Вступаючи в ряди Юнацтва Спілки Української Молоді, обіцяю: - бути доброю українською дитиною (молитись, шанувати родичів і старших, пильно вчитися в школі), - бути слухняним (-ною) юнаком (-чкою) Спілки Української Молоді”.

26. Коли юнак / юначка стають дійсними членами старшого юнацтва?

Після здачі III-го іспиту молодшого юнацтва та зложення “Обітниці” юнак/юначка стають дійсними членами старшого юнацтва та одержують малинову краватку і відзнаку – емблему СУМ.

27. Що є “Обітниця”?

Молодше юнацтво СУМ після III-го іспиту, при переході з Молодшого до Старшого Юнацтва, складає присягу (oath) яке називається “Обітниця” під час апелю на прапорі Відділу Юнацтва СУМ такого змісту:

“Пізнавши основні ідеї і правди Юнацтва СУМ, врочисто обіцяю:

- бути вірним (ною) Богові й Україні,
- придержуватися в житті законів Юнацтва Спілки Української Молоді,
- слухатися сумівської влади.”

28. Що є “Приречення”?

Після II-го іспиту Старшого Юнацтва СУМ, при переході до Дружин СУМ, кожний (на) старший (ша) юнак (чка) складає «Приречення» такого змісту:

«Я, син (дочка) Великого Українського Народу, добровільно і з почуттям відповідальності прирікаю:

- Бути вірним Богові й Україні, плекати високі морально-етичні, християнські та національно-державницькі чесноти духа;
- Придержуватися в житті законів Спілки Української Молоді та бути карним і активним її членом;
- Бути активним і дисциплінованим членом організованого життя української спільноти;
- Боротись за побудову і силу Української Самостійної Соборної Держави».

29. Що є рій?

Рій - це добровільне згуртування хлопців, або дівчат такого самого віку, що хочуть спільно провадити свої зайняття, гри, забави, гутірки, співи, мандрівки, тощо.

30. Що є Відділ Юнацтва СУМ?

Відділ Юнацтва СУМ творить, що найменше два рої які можуть бути - один рій молодшого та один рій старшого юнацтва або два рої молодшого або старшого юнацтва.

31. Хто провадить працею Відділу Юнацтва СУМ?

Булавний провадить працею Відділу Юнацтва СУМ.

32. Хто є булавний Вашого Відділу Юнацтва СУМ?

Булавний нашого Відділу є _____

33. Що є Осередок СУМ?

Відділ Юнацтва, дружиники і сенйори СУМ які знаходяться в даному місці творять Осередок СУМ.

34. Хто провадить працею Осередку СУМ?

Голова Осередку провадить працею Осередку СУМ.

35. Хто є головою Вашого Осередку СУМ?

Голова нашого Осередку є _____.

36. Хто є патроном Вашого Осередку?

Кожний Осередок має патрон. Патрон може бути особа або історична дата України.

Патрон нашого Осередку є: _____.

37. Що є Крайова Управа СУМ?

Працею всіх Осередків СУМ які знаходяться в тій самій країні координує Крайова Управа СУМ.

38. Хто є головою Крайової Управи СУМ?

Теперішній голова Крайової Управи СУМ в Америці є Друг Богдан Гаргай. Його каденція є від 2004 до 2008 рр.

39. Що є Світова Управа СУМ?

Працею всіх Крайових Управ СУМ які знаходяться в різних державах координує Світова Управа СУМ.

40. Хто є головою Світової Управи СУМ?

Теперішня голова Світової Управи СУМ є подруга Мирослава Підгірна. Їхня каденція триває від 2006 до 2011 років.

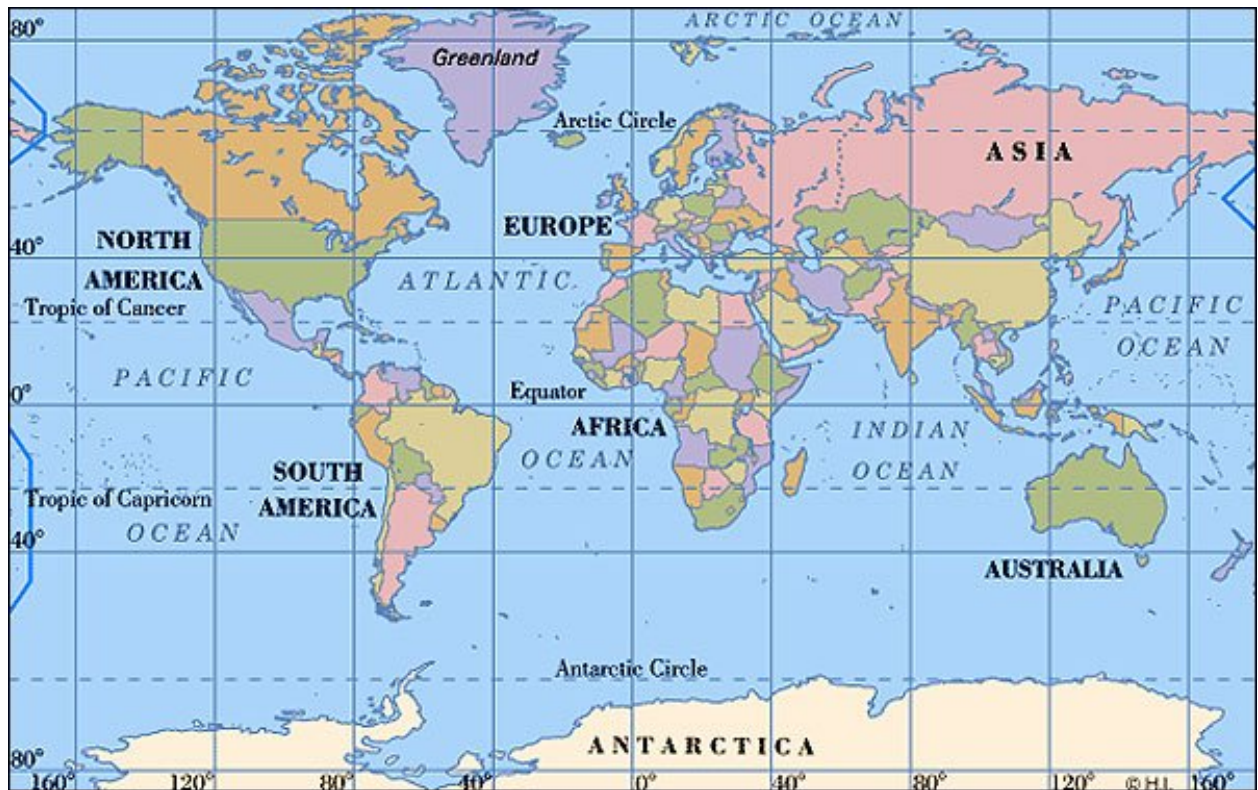

41. В яких країнах світу існує Спілка Української Молоді – СУМ?

Спілка Української Молоді існує в:

- Австралії
- Аргентині
- Бельгії
- Велико Британії
- Естонії
- Канаді
- Німеччині
- Сполучених Штатах Америки
- Україні й
- Франції

42. Покажіть на мапі де ці країни знаходяться.

43. Які предмети знаходяться на великій емблемі СУМу?

На емблемі нарисовано букви СУМ у формі тризуба (герб України). Під буквами є два дубові листки, а посередині цих листків є жолуді. На тлі емблеми є сонце і його проміння.

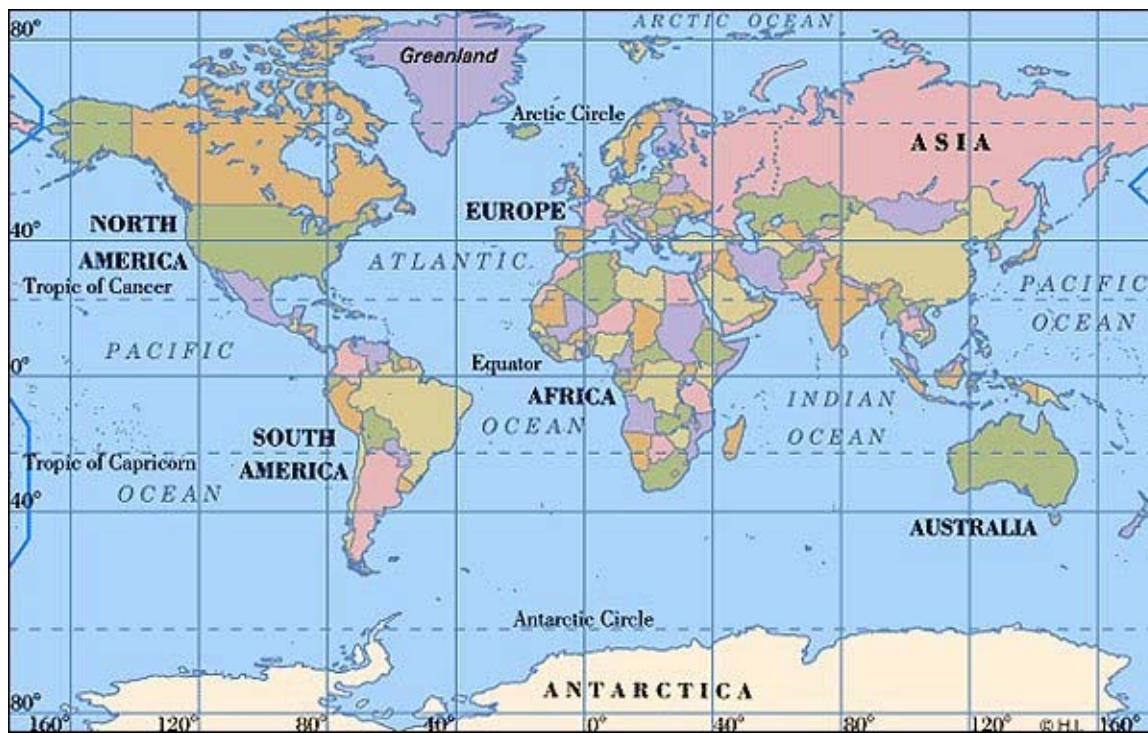
44. Що означають окремі частини емблеми СУМу?

1. *Білі букви СУМ* - Білі букви означають **чистоту ідеї**.
Букви, які виглядають як тризуб, вказують, що праця СУМ-у є для добра української держави і народу.
2. *Сонце* - вказує **теплоту не тільки українського народу але і особисту теплоту кожного сумівця**.
Соняшне проміння – освітлює нам **дорогу до громадської та особистої праці** (для добра України) і **перемоги** (перебороти перешкоди в житті).
3. *Дубове листя* – це є плід сильного дуба , а цей плід дозриває і дає жолуді. Це листя означає **міць і силу**, бо дуб - це найміцніше дерево.
4. *Дубовий жолудь*, з якого родяться дуби, **символ сильної праці**.

45. У 2008 відзначаємо 60 ліття СУМ у Великій Британії, Канаді та в Кошляках, біля Тернополя, Україна.

Покажіть на мапі світу де знаходяться:

- Велика Британія,
- Канада і
- Кошляки, Україна.

Кошляки знаходяться у Тернопільській області.

46. Гасло СУМ на 2008 рік -

Цьогорічне гасло є:

УКРАЇНЦІ ПАМ'ЯТАЮТЬ – СВІТ ВИЗНАЄ!

47. Відзнаки СУМ

Організаційна нашивка в мові даної країни

Відділова відзнака

Чи ти знаєш порядкове число Вашого відділу?

Намалюй відзнаку із порядковим числом Вашого Відділу.

Відзнака - емблема СУМ

Іспитові відзнаки

Таборові відзнаки

відзнаки Злету

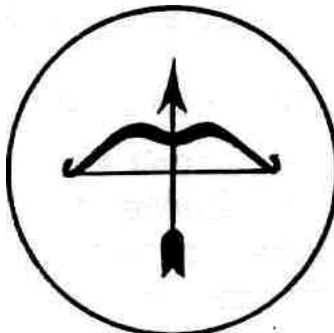

Ройові відзнаки

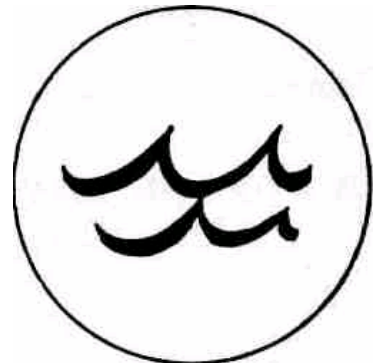
5

Запорожці

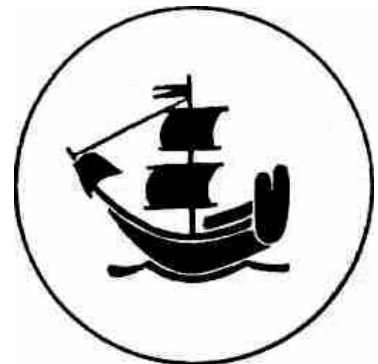

6

стрільці

Дніпрові хвилі

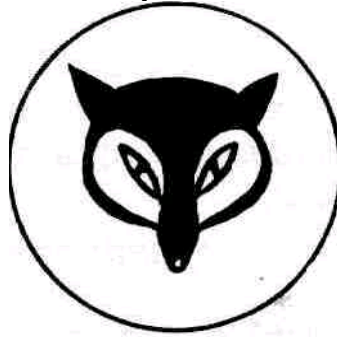

січовики

чорноморці

верховинці

21

19

русалки

лиси

соколи - орли

Як називається рій до якого ти належиш?

Намалюй відзнаку Вашого роя.

*Відзнаки
ступенів -
Впорядника*

***І-ий ступінь
Відзнаки Ступенів Виховника***

І-ий ступінь Виховника

ІІ-ий ступінь

ІІ-ий ступінь Виховника

III-ий ступінь Виховника

IV-ий ступінь Виховника

Відзнаки Ступенів Культурника

I-ий ступінь Культурника

II-ий ступінь Культурника

III-ий ступінь Культурника

IV-ий ступінь Культурника

Відзнаки Ступенів Суспільника

I-ий ступінь Суспільника

II-ий ступінь Суспільника

III-ий ступінь Суспільника

IV-ий ступінь Суспільника

Відзнаки Ступенів Міжнародника

I-ий ступінь Міжнародника

II-ий ступінь Міжнародника

III-ий ступінь Міжнародника

IV-ий ступінь Міжнародника

Відзнаки Ступенів Ратника

I-ий ступінь Ратника

II-ий ступінь Ратника

III-ий ступінь Ратника

IV-ий ступінь Ратника

48. Однострій юначки

Беретка

Сорочка

Краватка

Відзнаки

Пояс

Спідниця

Шкарпетка

Черевики

49. Однострій юнака

Пільотка або беретка

Сорочка

Краватка

Відзнаки

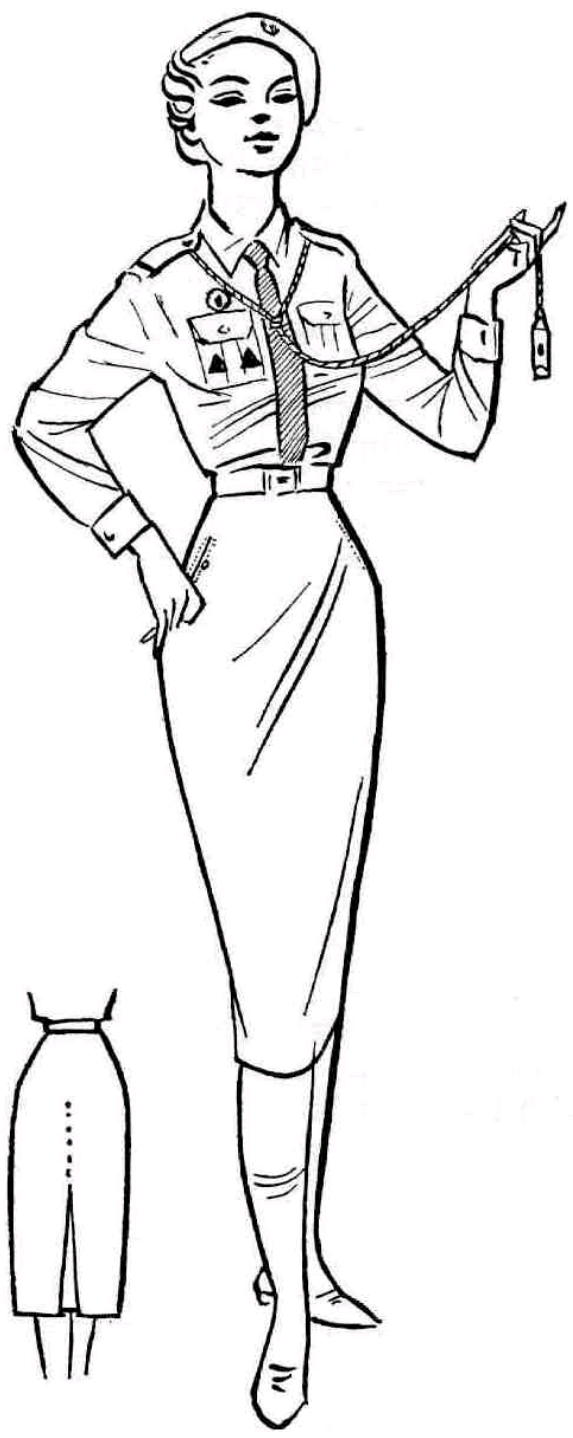
Пояс

Штани

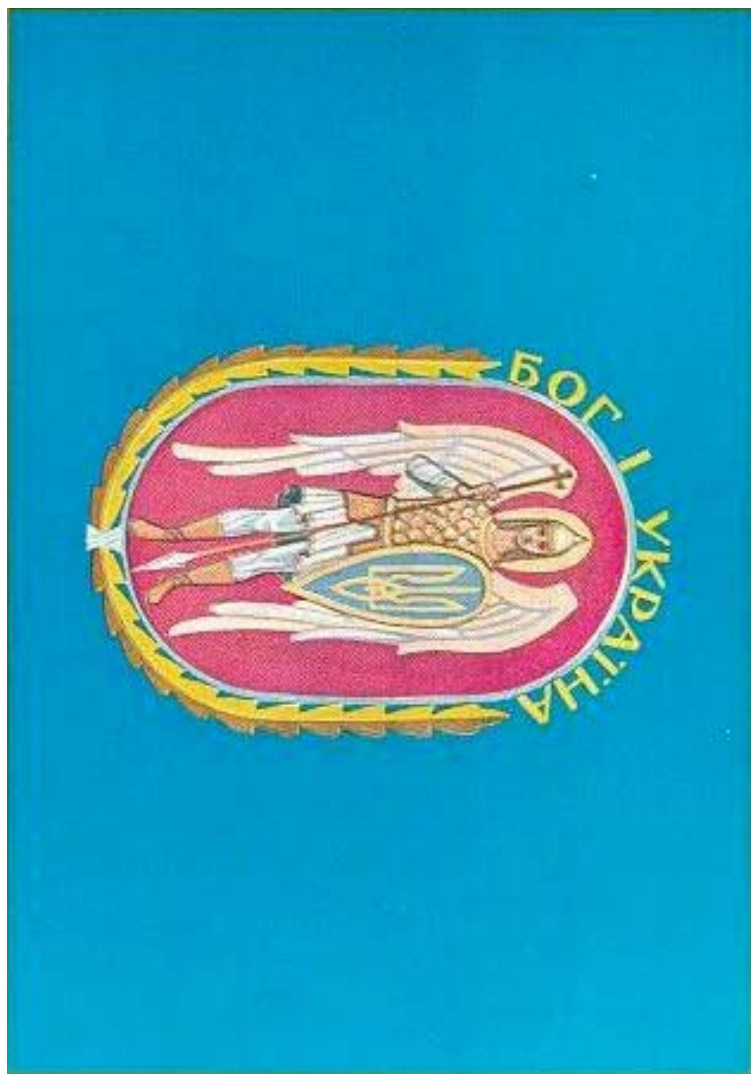
Шкарпетка

Черевики

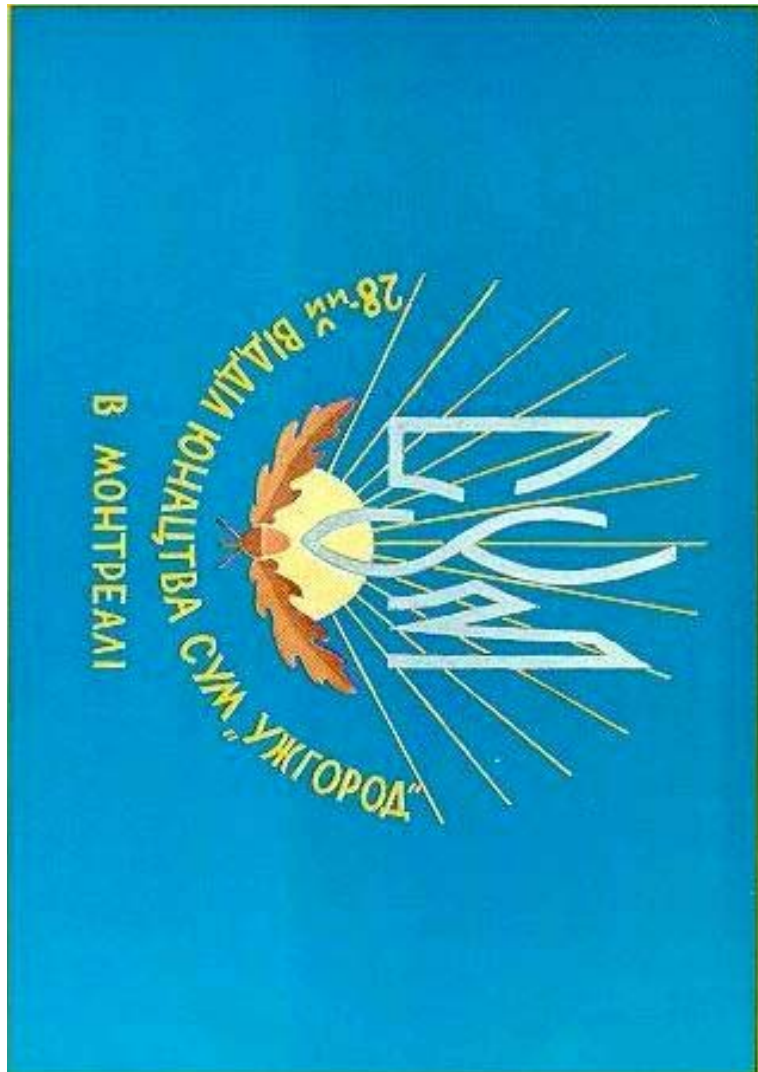
50. Показати де ці відзнаки знаходяться на однострою.

51. Прапор Відділу Юнацтва СУМ – права сторона

Прапор Відділу Юнацтва СУМ – ліва сторона

Нарисуйти цю сторону вашого відділового прапору.

- **Як ваш Відділ називається?**
- **Яке число ваш відділ має?**
- **Як пишеться ваше місто де відділ знаходиться?**
- **Розкажіть про місто на Україні звідки назва Вашого відділу знаходиться?**

➤ 52. КАЗКА

- Після прочитання казки чи ви можете відповісти на питання:

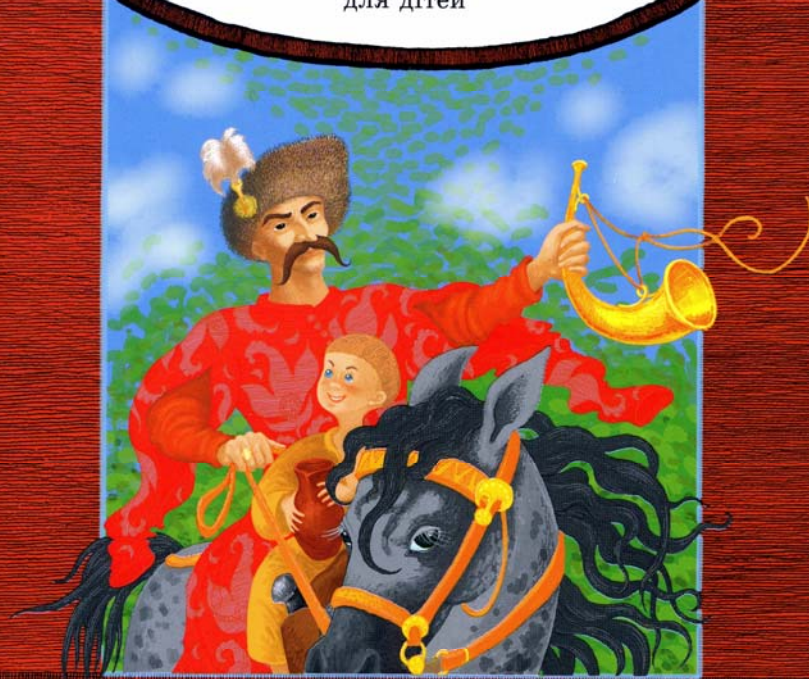
Чи Павлик міг бути добрим кандидатом до СУМу якщо СУМ тоді би існував?

- Сумівці мусять жити гаслом Бог і Україна,
 - Був свідомий хто є ворогом України бо мав знання,
 - СУМ розвиває релігійну і національну свідомість,
 - Мати любов до України,
 - Бути свідомі обов'язку і відповідальности,
 - Мати силу волі та емоцій,
 - Бути сильні і здорові,
 - Бути лицарськими,
 - Готові боронити Честь України.
- Поясніть де в казці знаходяться кожна з цих вище поданих прикмет.

Леонід Полтава

Маленький Дзвонар із Коношопу

Історичні оповідання
для дітей

Видвництво Старого Лева

Маленький Дзвонар із Конотопу

Уже майже три місяці стоїть за валами у славному місті Конотопі хоробре військо полковника Гуляницького. Розлютована московська кіннота не раз накидалася тичкою* на Конотіп, не раз у місті вибухали пожежі від гарматних ядер – а все ж українці не здавалися і не думали здаватися ворогові.

Вся Україна знала, що під Конотопом вирішується її доля: або жити вільно й незалежно на своїй землі, або попасти в московську неволю.

Знав про це й гетьман України Іван Виговський. Поки вороги штурмували Конотіп, він почав швидко збирати козацькі сили, найняв на підмогу татарське військо, а також відважних сербських стрільців. Було з ким воювати – проти України виступала понад соти-сячна московська армія.

* * *

На високій дзвіниці, що маячить над припишклим Конотопом, стоять двоє: сивий згорблений дідусь Яким і його помічник, маленький дзвонар Павлик. Вони дуже втомлені, бо щойно перестали розгойдувати важкі била** дзвонів. Згори, мов на долоні, видно місто. У місячному

сяйві воно нагадує великий військовий табір із вогнищем посередині, біля якого могли б погрітися бійці. Насправді то не вогнище, а пожежа, спричинена вибухом стрільна*** з московської гармати. Вона нищить одну з вулиць міста.

Дідусь Яким виконав свій обов'язок. Він вчасно помітив пожежу, вчасно сповістив міщан. Ген там, унизу, покотилися запряжені кіньми вози з бочками, наповненими водою, побігли люди з відрами, навіть загін козаків помчався на конях, щоб скоріше погасити палаючі будинки.

Дуже-дуже втомився дідусь Яким. Бути пожежним сторожем на дзвіниці нелегка справа. Чи дощ, чи сніг, чи грозовиця – мусить сторож пильнувати. Добре, що ось цей білявенький хлопчина, Павлик, напросився у помічники дідусеві. Удвох веселіше, до того ж у Павлика очі бистрі, помічають негайно все, що внизу діється.

– Що ж, Павлику, побудь тут сам трохи, а я на землю зійду, харчів і води принесу.

– Дідусю, вертайтеся швидко, швидко... – обізвався Павлик. Йому було незручно признатися, що залишатись у темній церковній вежі самому якось страшно.

– Я не баритимусь, синку, – сказав дідусь і, покректуючи, почав спускатися крутими, дерев'яними сходами вниз.

Нижче й нижче скрипіли сходи. Тут, на дзвіниці, гуляв вітерець. Але цим разом він не кошлатив, як завжди, волоссячка на голівці хлопця: воно було ще мокре від хвилювання і праці. Адже Павлик недавно щосили допомагав дідові бити в дзвони. А то була не проста робота! Дзвони на цій вежі велетенські, самому хлопчикові, мабуть, не під силу і в одного дзвона вдарити!

Павлик трохи постояв непорушно і знову почав вдивлятися в розкинене внизу місто, чи часом десь не загориться. Потім присів на дубову перекладину біля найбільшого дзвона і замислився.

Дідусь про все розказав Павликові. І про те, що москвини обложили місто, і про те, що ось-ось козаки прийдуть на допомогу Конотопові, і про те, що Московщині не вдасться зробити з України собі невільницю. Павлик був радий, що хоч він ще маленький, а все ж таки допомагає Україні боротися проти ворога. Він з дідусем сторожить на дзвіниці, а це не абияка праця!

* * *

Ніч добігає кінця. Вже з годину минуло, як дідусь пішов по харчі. Павлик почав турбуватися. Добре, що все навколо спокійно. Вже й туман вранішній встає на лугах за містом. Той туман пливе сивою хмарою, підкочується все ближче до земляних валів, на яких стоять козаки й міщани, відважні оборонці Конотопу.

Пильно вдивляється Павлик у тьмяно-рожевий туман. Дивиться і очам своїм не вірить! Неначе якийсь

довжелезний човен пливе в тому тумані і помаленьку наближається до Конотопу. То вирине з туману, то знову сховається.

Що це може бути? Де ж це дідусь забарився? Він відразу сказав би, що воно таке.

Тим часом дідусь поспішав вулицею до своєї дзвіниці. Він ішов обережно, бо ніс Павликові молоко. Увесь час тривожився, щоб не вибухла пожежа, бо сам хлопець не подужає у дзвона вдарити.

І спинився, завмер на мить дідусь від здивування. Почув раптом слабенький удар у найбільший дзвін. Потім другий, потім третій, ще міцніший – бов-бов! Глянув дідусь навколо – ніде не горить. Що ж це за диво? Невже це хлопець таку витівку вдіяв? Ось уже й кілька вершників-козаків промчались на своїх конях повз дідуся, вже й міщани біжать. Кинувся й собі дідусь до дзвіниці.

* * *

Загули дзвони на сполох!

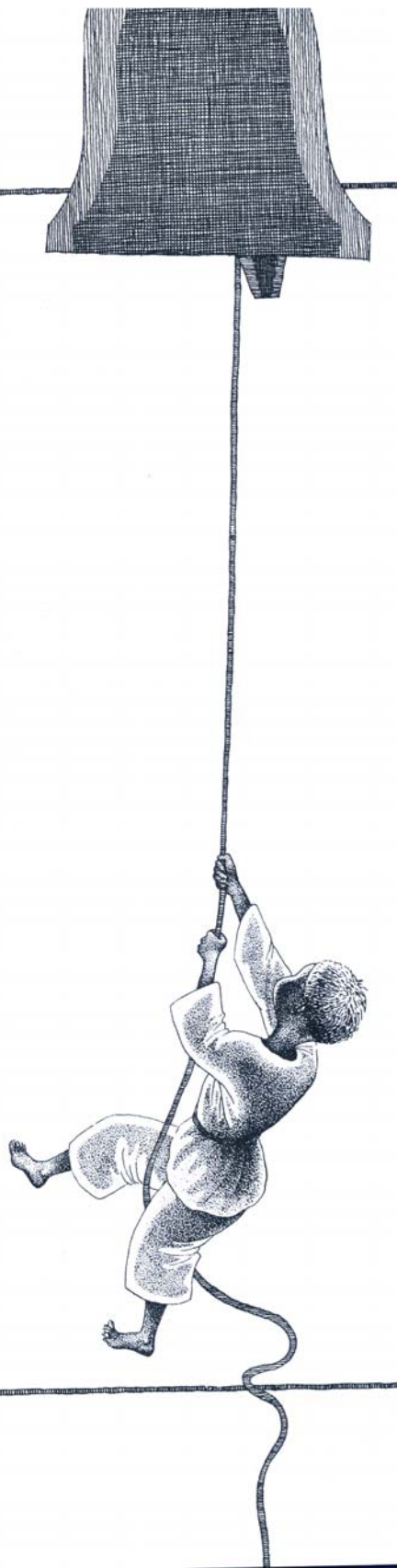
Що сталося на високій дзвіниці, що помітив Павлик? То не якась химерна валка у ранковому тумані посувалася до Конотопу, то великий московський загін знову наближався до міста. Москалі вдалися до хитроців: навіть коней не запрягли у свої гармати, а самі повпрягалися, щоб нечутно й непомітно наблизитися в тумані та й ударити на місто з усіх двадцяти гармат.

Крізь густий туман не так легко могли помітити їх і вартові козаки на земляних валах. Першим зауважив москалів Павлик із дзвіниці.

Він кинувся до дзвонів – до своєї єдиної зброї проти ворогів. Слабими руками ухопився за грубезного мотуза

найбільшого дзвона і почав щосили тягнути до себе. Спочатку ні мотуз, ні тяженне було не подавалося. А москалі наближались... Павлик знову потягнув мотуза. Міцно впершись босими ногами в дошки помосту, обвив руками мотуз і вже не тягнув, а всім своїм тілом почав налягати, розгойдувати тяжке било. З усієї сили кидався вперед і назад, болюче зранюючи тіло об жорсткий мотуз. Било похитнулось! Ще раз, ще раз. Кидався хлопець сюди й туди, піт заливав йому очі, волосся сповзло на чоло, ноги дрижали від напруження – аж ось врешті дзвін тихо озвався. Спочатку ледве чутно, потім голосніше, аж врешті ранкову мряку пронизали голосні звуки найбільшого конотіпського дзвона: бам-бам-бам...

Прокинулось місто, козаки на земляних валах вдарили з гаківниць****. Сам полковник Гуляницький на коні кинувся до оборонного валу, до своїх козаків. Над головами завили перші стрільна московських гармат. З туману вилетіла кіннота і ринула на місто. Та ворог все-таки не встиг напасти зненацька. Козаки зустріли ворожу кінноту таким сильним вогнем, що її лави розсипались, коні завернули назад, а десятки вершників вкрили поле своїми трупами.

Не зумів ворог підкрастися до міста. Про його прихід попередив оборонців малий Павлик. Сім гармат залишили москалі на полі, не встигли забрати їх зі собою.

Але що це з дзвонами сталося? Вони раптом замовкли. Ще раз озвалися ледве чутно, і ніби не стало їх на дзвіниці.

* * *

Коли дід Яким, поставивши глечик з молоком внизу, виліз на дзвіницю, то побачив незвичайну картину: під найбільшим дзвоном лежав непритомний Павлик. Дідусь швидко поклав хлопця на поміст, вдарив кілька разів в усі дзвони і знову кинувся його рятувати. Він розстібнув йому сорочку, потер груди шорсткою долонею, підняв голову. Хлопець почав частіше дихати, посміхнувся до діда і знову склепив повіки, заснув кріпким сном.

Дідусь скинув свитку, дбайливо вкрив нею Павлика і взявся далі бити в дзвони. Сонце вже сходило, туман утікав у долини. З дзвіниці було видно, як мчалися з боків вершники – битва розгорілася наново.

Дзвони тривожно гриміли, з домів вибігали озброєні міщани. За конотіпськими валами гримнули гармати, але їхні ядра посвистіли кудись у інший бік, не на місто, а наче в московський табір.

Нічого того не чув Павлик. Він спав глибоким сном.

* * *

Хлопчик проснувся аж під вечір. Спершись на поруччя дзвіниці, в затінку величезних дзвонів, він широко розкритими очима вдивляється в ту картину, яку йому з радістю показує дідусь.

А є на що поглянути: скільки око сягає, навколо Конотопу червоніють козацькі жупани, скачуть вершники, з-за ріки долітають голосні звуки козацьких сурем. Це ж відбулася велика перемога українців над москалями! Он, на полях, якими йшли в наступ ворожі полки, тридцять тисяч їхніх вояків лежать на землі і вже ніколи не встануть.

Велику московську армію, яка несла поневолення Україні, розгромив під Конотопом гетьман Виговський.

А конотоп'яни, очолені полковником Гуляницьким з його козаками, допомогли гетьманові розгромити ворога. Допоміг у цьому й малий Павлик, сповістивши місто про наступ ворога.

Дідусь міцно пригорнув до себе хлопця, і в обох сльози радості заблищали на очах.

– А злазьте-но! – загукали знизу козаки. – Годі вам на дзвіниці відсиджуватись!

Багато людей зібралось під дзвіницею, щоб побачити хлопця-героя, про якого говорило все місто.

– Ходім, синочку! – весело озвався дідусь. – Там же й молоко твоє стоїть внизу.

Коли дідусь і усміхнений та зніяковілий Павлик опинилися на землі, натовп голосно закричав „слава” на честь їх обох, а козацький сотник посадив Павлика до себе на чудового сивого коня. Для Павлика це була велика нагорода.

– Що б ти хотів, хлопче, мати в подарунок? – запитав сотник.

– Шаблю, шаблю хочу...

Сотник голосно гукнув козака-сурмача, взяв у нього золоту, блискучу сурму і подав Павликові:

– Оце тобі подарунок від мене!

– А оце й від мене! – сказав дідусь Яким, подаючи Павликові глечика з молоком.

Павлик швидко надпив молока, бо таки й справді мав велику спрагу, подякував дідусеві, обняв козацького полковника і скочив з коня вниз. Маленького героя обступили дорослі й діти. Всі його вітали, всі розглядали подарунок – козацьку сурму. Павлик високо підняв її вгору і сказав:

– Діду Якиме, як москалі ще колись ітимуть, то ви в дзвони битимете, а я в сурму заграю на сполох! Ніколи вони сюди не доберуться!

* Тічка – згряя.

** Било – підвішена колода для відбивання сигналів.

*** Гарматний набій.

**** Довгі і важкі рушниці з гаком на прикладі.

СЛОВНИК ДЛЯ КАЗКИ - МАЛЕНЬКИЙ ДЗВОНАР ІЗ КОНОТОПУ

баритимусь – linger
валами - bank
валка – barge
вершників – riders
вози – carts, wagons
гармати – cannons

гарматних ядер – cannon balls
довжелезний – long
забарився – tardy
загін – detachment
запражені - harnessed
зненацька – suddenly
зранюючи – bruised
лугах – fields
мить – moment
мчалися – rushed
натовп – crowd
непомітно – unnoticeably
обережно – cautiously
підмогу – help, assistance
повпрягалися – wrapped up
покректуючи – grumbling
помчався – dash away
принишклим – quiet, silent
розлютована – raged, angered
склепив - flutter
сполох – alarm
стрільна – гарматний набій – bullets
тічкою - зграя - gang
туман – fog
тьмяно – dim
химерна – fanciful
хоробре – brave
штурмували - assault

били, било – підвішена колода
для відбивання сигналів
велетенські – gigantic
витівку – trick
гаківниць – довгі і важкі
рушниці з гаком на прикладі-
hook
грозовиця – thunderstorm
жорсткий – rough, hard
загули – rang
заміслився – thinking
здивування – surprise
знякочівий – confused
кошлатив – touse
маячить – loom
мотуз – rope
налягати – push hard
невільницю – prisoner
нечутно – unheard
перекладину – board
повіки – eyelids
подужає – overpower
помосту – platform
похитнулось – rocked, moved
розгойдувати – to loosen
розстібнув – unbuttoned
сповістив – informed
спричинина - caused
сурма – bugle
тривожився – uneasy, worried
турбуватися – worry
хвилювання – excitement
хитрощів – trickery
шорсткою – rough